

David Rees, AM
Cadeirydd y Pwyllgor Materion Allanol a Deddfwriaeth Ychwanegol
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NA

SeneddMADY@cynulliad.cymru

10 Medi 2018

Annwyl David

Cais am wybodaeth ynghylch y cynnydd gyda'r argymhellion yn yr adroddiad 'Sut y mae Llywodraeth Cymru yn paratoi ar gyfer Brexit?'

Rwy'n ysgrifennu mewn ymateb i'ch llythyr dyddiedig 19 Gorffennaf, yn gofyn am yr wybodaeth ddiweddaraf am y cynnydd gyda'r argymhellion yn yr adroddiad "Sut y mae Llywodraeth Cymru yn paratoi ar gyfer Brexit?". Fe wnaethoch ofyn yn arbennig am unrhyw gamau penodol a gymerwyd i gyflawni argymhellion y Pwyllgor, am syniad o'r adnoddau ychwanegol sy'n ofynnol i baratoi ar gyfer Brexit ac am awgrym o'r amserlen ar gyfer cwblhau unrhyw waith paratoi sy'n mynd rhagddo. Diolch am gytuno i roi estyniad byr, sydd wedi caniatáu i mi gynnwys y datblygiadau diweddaraf yn fy ymateb.

Rydych yn gywir i ddweud yn eich llythyr bod diffyg sicrwydd o hyd am ganlyniad tebygol y negodiadau. Yn amlwg, mae hyn yn arwain at ddyfalu cynyddol y gallai'r DU ymadael heb sicrhau cytundeb. Yn fy mam i, byddai canlyniad o'r fath yn fethiant gwleidyddol trychinebus ar ran Lywodraeth y DU, a fyddai'n fgygythiad sylweddol i ffyniant a llesiant pobl Cymru ac, yn wir, y DU yn gyfan.

Rwyf wedi pwysleisio hyn dro ar ôl tro wrth Lywodraeth y DU, ac fe fyddaf yn parhau i wneud hynny wrth i ni agosáu at gyfarfodydd tyngedfennol y Cyngor Ewropeaidd yn yr hydref. Er gwaethaf fy argyhoeddiad fy hun bod yn rhaid dod i gytundeb, rwy'n cydnabod bod cyfrifoldeb arnom i baratoi ar gyfer ymadael â'r UE heb gytundeb, yn yr un modd ag y byddem yn paratoi ar gyfer unrhyw drychineb sydd y tu hwnt i'n rheolaeth i'w atal. Ond ni fedraf esgus wrth Lywodraeth y DU na'r cyhoedd bod canlyniad o'r fath ond yn un mewn cyfres o opsiynau ymarferol sydd o'n blaen; ddylai neb fod yn ystyried cyrraedd sefyllfa o fod heb gytundeb, yn fwriadol neu beidio.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

YP.PrifWeinidog@llyw.cymru • ps.firstminister@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Does dim modd i Gymru baratoi i ymadael â'r UE wrth ei hun; sydd eto yn bwynt rwyf wedi'i bwysleisio yn rheolaidd ac yn gadarn wrth Lywodraeth y DU. Mae'n hanfodol bwysig i bob gweinyddiaeth ar draws y DU gydweithio i gynllunio sut i leddfu effeithiau mwyaf difrifol methiant yn y trafodaethau rhwng y Deyrnas Unedig a 27 gwlad yr Undeb Ewropeaidd. Ac mae'n rhaid i hynny gychwyn gyda Llywodraeth y DU yn cydweithio â ni fe partner mewn llywodraeth, gan drafod yn agored a rhannu gwybodaeth mewn modd adeiladol. Am gyfnod rhy hir, ac yn rhy aml, maent wedi trafod rhy ychydig ac yn rhy hwyr â ni. Yn ddiweddar, rydym wedi gweld arwyddion calonogol o fwy o drafod mewn ymateb i bwysau oddi wrthym, ond fe ddylid gwneud llawer iawn mwy.

Nawr hoffwn droi at argymhellion penodol yn adroddiad y Pwyllgor. Mae'r ymatebion hyn yn ategu ymateb y Llywodraeth a gyhoeddwyd ym mis Mawrth.

Argymhelliad 1: Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru archwilio ar frys paramedrau tebygol gwahanol sefyllfaedd Brexit, gan gynnwys "sefyllfa dim bargaen", ac adrodd ar gynnydd o fewn 6 mis.

Fel y dywedwyd yn ymateb y Llywodraeth i adroddiad y Pwyllgor, mae'n bwysig pwysleisio na fydd yn bosibl lliniaru'n llwyr effaith peidio â chael cytundeb ar Gymru, a chyfrifoldeb Llywodraeth y DU yw gwneud y trefniadau angenrheidiol mewn nifer o'r prif feysydd.

Fodd bynnag, fel amlinellwyd uchod, fel Llywodraeth gyfrifol rydym wedi bod yn pwysu ar Lywodraeth y DU i ddatblygu rhaglen waith i baratoi ar gyfer sefyllfa bosib o fod heb gytundeb. O ganlyniad i'r pwysau hwn, mae Llywodraeth y DU wedi sefydlu fforwm rhwng y DU a'r gweinyddiaethau datganoledig, a fydd yn cwrdd bob yn ail wythnos i sicrhau bod gan yr holl weinyddiaethau ddealltwriaeth am y gofynion a'r paratodau.

O fewn Llywodraeth Cymru, sefydlwyd is-grŵp o Grŵp Swyddogion y Trefniadau Pontio Ewropeaidd. Mae'n cwrdd bob yn ail wythnos i sicrhau trefn gyson ar draws Llywodraeth Cymru o ran parodrwydd gweithredol, er mwyn sicrhau ein bod yn barod ar gyfer goblygiadau ymarferol ymadael â'r UE. Mae Grŵp Swyddogion y Trefniadau Pontio Ewropeaidd, gyda chynghor arbenigol gan y Grŵp Cynghori ar Ewrop, yn gweithio'n helaeth ar y materion niferus sy'n codi yn sgil Brexit, ac mae'r gwaith hwn yn ategu dull gweithredu seiliedig ar dystiolaeth Llywodraeth Cymru wrth i ni geisio dylanwadu a pharatoi ar gyfer ymadael â'r UE.

Yn ddiweddar cyhoeddodd Llywodraeth y DU y casgliad cyntaf mewn cyfres o Hysbysiadau Technegol. Mae'r hysbysiadau hyn yn amlinellu goblygiadau ymadael heb gytundeb ar gyfer busnesau, dinasyyddion a defnyddwyr, ac yn edrych ar faterion o ffiniau a thollau i gyflawni rhaglenni cymorth dyngarol. Disgwylir nifer o hysbysiadau eraill dros y misoedd nesaf. Drwy gydol y broses, gwelwyd arwyddion cadarnhaol bod Llywodraeth y DU yn gwella'i hymdrechion i weithio gyda'r Gweinyddiaethau Datganoledig, ond mae ymhell o fod yn berffaith. Roedd yn rhaid i ni ymateb ar faterion technegol manwl mewn cyfnodau llawer rhy fyr, sydd yn anochel yn effeithio ar effeithiolrwydd paratodau ar draws y DU.

Argymhelliad 2: Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi'r naw dadansoddiad sectoraidd a ddisgrifiwyd gan Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a'r Seilwaith a chanlyniad yr ymchwil sydd i ddod gan Ysgol Fusnes Caerdydd.

Fel amlinellwyd yn yr ymateb swyddogol i adroddiad y Pwyllgor, o ganlyniad i'n gwaith cychwynnol comisiynwyd ymchwil ehangach, sydd wedi goddiweddyd y dadansoddiadau cynnar. Er enghraifft, yr adroddiad "Cyfnod Pontio'r UE a Rhagolygon Economaidd ar gyfer Cwmnïau Mawr a Chanolig yng Nghymru", a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru ac a baratowyd gan Ysgol Fusnes Caerdydd, sydd ar gael ar wefan Llywodraeth Cymru:

<https://gov.wales/topics/businessandconomy/economic-action-plan/eu-transition-and-economic-prospects-for-large-and-medium-sized-firms-in-wales/?skip=1&lang=cy>

Mae'r adroddiad hwn yn cynnwys dadansoddiadau sectoraidd ac mae gwaith polisi pellach yn cael ei ddatblygu ar hyn o bryd i adeiladu ar yr ymchwil gychwynnol, gan edrych yn fanylach ar gyfleoedd a bygythiadau o ran masnachu i Gymru.

Yn ogystal ag ymchwil a gomisiynwyd a rhaglen barhaus o ddigwyddiadau busnes uniongyrchol, rydym yn bwriadu defnyddio gwybodaeth sydd eisoes yn cael ei darparu i ni gan fusnesau i ddysgu mwy am baratodau ac ymatebion posib i Brexit.

Rydym hefyd yn ceisio dadansoddi gwybodaeth ymhellach am fasnachu rhwng Cymru, y DU a'r byd ymhellach. Ar hyn o bryd nid oes unrhyw ddata am allforion Cymru i, na mewnfurion Cymru o, wledydd eraill y DU ac i ba raddau y mae allbynnau busnes Cymru i rannau eraill o'r DU yn arwain yn y pen draw at allforion o'r DU, nac am y ffordd y mae cadwyni cyflenwi busnesau Cymru'n dibynnu – yn uniongyrchol ac yn anuniongyrchol - ar fewnfurion o'r tu allan i'r DU. Rydym yn ystyried ariannu gwaith, gan ddefnyddio Cronfa Bontio'r UE, i ddatblygu data masnach manylach i Gymru. Bydd manylion pellach am y gwaith hwn, os bydd yn mynd yn ei flaen, ar gael maes o law.

Argymhelliad 3: Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn gwella cyfathrebu â sefydliadau unigol trwy annog mwy o gyrrff cynrychioliadol i raeadru gwybodaeth i'r sefydliadau hynny. Rydym hefyd yn argymhell bod sefydliadau unigol yn ymgymryd ag ymgysylltu dwy ffordd ynghylch Brexit o fewn eu strwythurau eu hunain.

Gydag ychydig iawn o gynnydd yn y negodiadau ac yn absenoldeb eglurder a manylder gan Lywodraeth y DU ar y math o Brexit y mae am ei weld, rydym fodd bynnag wedi bod yn trafod mwy gyda'n rhanddeiliaid mewn amrywio ffyrdd.

Rydym yn defnyddio amrywiol strwythurau i drafod â sefydliadau ar draws Cymru, yn y sector preifat, y sector cyhoeddus a'r trydydd sector, er mwyn i ni gael trafodaethau am effeithiau posib Brexit, casglu gwybodaeth am eu profiadau a chydweithio i baratoi ar gyfer goblygiadau ymarferol ymadael â'r UE. Mae'r trafodaethau helaeth wedi parhau drwy ein fforymau cyson sy'n cynnwys cynrychiolwyr sefydliadau rhanddeiliaid. Ymysg y fforymau hynny mae Grŵp Bord Gron Rhanddeiliaid yr Amgylchedd a Materion Gwledig, Gweithgor Brexit ar Addysg Uwch, y Gweithgor Ymadael â'r UE (is-grŵp o'r Cyngor Datblygu Economaidd) a'r Grŵp Cyngori ar Ewrop, lle'r ydym wedi ehangu'r aelodaeth yn ddiweddar.

Mae trafodaethau uniongyrchol rhwng adrannau a'r rhanddeiliaid yn ategu'r cyfarfodydd penodol hynny, gan ganiatáu trafod materion yn ymwneud â Brexit; er enghraifft mewn perthynas ag iechyd mewn cyfarfodydd bob yn ail fis gyda'r Coleg Nyrso Brenhinol, Cymdeithas Feddygol Prydain ac Undebau Llafur.

Mae Ysgrifenyddion y Cabinet a'r Gweinidogion hefyd wedi bod yn trafod mwy gyda rhanddeiliaid ers mis Ionawr, gydag amrywiol weithgareddau yn cael eu cynnal ar draws Cymru. Dyma rai enghreifftiau:

- Cynhaliodd Ysgrifennydd y Cabinet dros yr Economi a Thrafnidiaeth drafodaethau masnach Brexit gyda busnesau'r gogledd, cadeiriodd y Gweithgor Ymadael â'r UE a siaradodd yng Nghynhadledd Allforion Cymru 2018 ar ymagwedd ragweithiol Llywodraeth Cymru i helpu cwmnïau i baratoi ar gyfer bywyd ar ôl Brexit.
- Mae Ysgrifennydd y Cabinet dros Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig wedi parhau i gadeirio Grŵp Bord Gron ar Brexit ac wedi cynnal digwyddiad i rhanddeiliaid gydag Ysgrifennydd Gwladol Cymru.
- Bu Ysgrifennydd y Cabinet dros Gyllid yn annerch dwy gynhadledd CLILC ac yn siarad yng nghynhadledd ymchwil a datblygu'r GIG yng Nghasnewydd ac mewn digwyddiad Plant yng Nghymru yn yr Eisteddfod.
- Bu Gweinidog y Gymraeg a Dysgu Gydol Oes yn cyfarfod cynrychiolwyr addysg bellach yng Nghynhadledd Colegau Cymru.

Gyda mwy o ddyfalu y byddwn yn gweld Brexit heb gytundeb, mae Tîm y Trefniadau Pontio Ewropeaidd a swyddogion adrannol hefyd wedi bod yn trafod yn uniongyrchol gydag amrywiol rhanddeiliaid – gan gynnwys Ffederasiwn Busnesau Bach Cymru, Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru, Confederasiwn GIG Cymru a Chymdeithas y Tîrfeddianwyr - i drafod materion yn ymwneud â Brexit a sut y gallwn gydweithio i hysbysu'r aelodau am oblygiadau amrywiol ffurfiau Brexit. Bydd y trafodaethau hyn yn parhau hyd at fis Mawrth 2019 a thu hwnt. Rydym hefyd wedi ysgrifennu at Gadeiryddion Fforymau Lleol Cymru Gydnerth gan ofyn iddynt ystyried camau gweithredu wrth gefn.

Argymhelliad 4: Rydym yn argymhell bod Llywodraeth Cymru yn rhoi arweiniad clir a hygyrch i fusnesau, sefydliadau'r sector cyhoeddus a'r trydydd sector ar yr hyn y gallai goblygiadau gwahanol sefyllfaoedd Brexit, gan gynnwys sefyllfa "dim bargaen", ei olygu i'r sefydliadau hynny. Dylai'r arweiniad hwn gael ei gyhoeddi cyn gynted ag y bo'n ymarferol bosibl ar ôl cyhoeddi'r adroddiad hwn.

Nid ydym damaid agosach at wybod pa ffurf fydd i Brexit, sy'n golygu bod y dryswch a'r ansicrwydd yn parhau. Rydym wedi cynhyrchu argymhellion polisi manwl, seiliedig ar dystiolaeth, yn egluro sut y gall y math cywir o Brexit ddiogelu swyddi, ac rydym wedi cyflwyno argymhellion ar fasnach, mewnfudo, dyfodol y DU ac amrywiol faterion eraill pan fyddwn y tu allan i'r UE.

Mae'r Hysbysiadau Technegol, y soniwyd amdanynt uchod, yn gwneud rhywfaint i amlinellu goblygiadau ymadael heb gytundeb ar fusnesau, dinasyddion a defnyddwyr. Lle bo angen, mae Llywodraeth Cymru yn ategu'r wybodaeth hon â gohebiaeth uniongyrchol i'r sectorau sy'n cael eu heffeithio. Er enghraifft, ysgrifennodd Dirprwy Brif Weithredwr y GIG at fyrdau iechyd ar ôl rhyddhau'r casgliad cyntaf o hysbysiadau. Mae Swyddfa Cyllid Ewropeaidd

Cymru (WEFO) yn ysgrifennu at ei holl randdeiliaid ar ôl cyhoeddi'r hysbysiadau ar y Cronfeydd Strwythurol a rhaglenni eraill sy'n cael eu hariannu gan yr UE.

Mewn meysydd polisi cafwyd trafodaethau manwl gyda'r rhanddeiliaid. Er enghraifft, ym mhorthfolio Ynni, Cynllunio a Materion Gwledig, rydym wedi bod yn gweithio'n agos gyda rhanddeiliaid i edrych ar fygythiadau a chyfleoedd posib Brexit, gan gynnwys cyhoeddi adroddiad ym mis Chwefror 2018 ar effaith ymadael â'r UE ar y sectorau bwyd, pysgodfeydd, ffermio coedwigaeth a'r amgylchedd. Mae'r adroddiad hwn, a ddatblygwyd gyda'r rhanddeiliaid, yn amlinellu goblygiadau pump o sefyllfaoedd posib gan gynnwys troi at delerau Sefydliad Masnach y Byd, Cytundeb Masnach Rydd rhwng y DU a'r UE, a mynediad llawn at y farchnad sengl a chytundebau masnach rydd newydd gyda thrydydd gwledydd.

Mae Llywodraeth Cymru yn paratoi i lansio Porth Brexit newydd yn yr hydref. Bydd yn cynnwys offeryn diagnostig i helpu busnesau i asesu pa mor barod y maen nhw ar gyfer Brexit. Rydym yn bwriadu defnyddio'r data sy'n cael eu cynhyrchu gan fusnesau sy'n defnyddio'r offeryn hwn i gryfhau ein dealltwriaeth o barodrwydd busnesau a lle gall ymyrraeth a chymorth Llywodraeth Cymru fod fwyaf gwerthfawr.

Bydd ein cefnogaeth i randdeiliaid yn parhau, byddwn yn cydweithio'n agos gyda nhw wrth i ni ystyried yn ofalus beth fydd goblygiadau datblygiadau yn y negodiadau, a'u heffaith ar Gymru.

Argymhelliad 5: Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i geisio eglurder gan Lywodraeth y DU ar sut y byddai'r Gronfa Rhannu Ffyniant arfaethedig yn cael ei dyrannu a'i gweinyddu.

Fel nodwyd yn ymateb y Llywodraeth i adroddiad y Pwyllgor, mae datblygu economaidd yn faes lle y mae cymhwysedd wedi ei ddatganoli, ac mae'r posibilrwydd o gronfa wedi'i gweinyddu'n ganolog ar gyfer y DU yn anghydnaws â'r gwahanol ffyrdd o ddatblygu rhanbarthol yng ngwahanol wledydd y DU.

Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i bwysu ar Lywodraeth y DU i egluro sut y bydd Cronfa Ffyniant Gyffredin arfaethedig y DU yn gweithio, gan sicrhau bod cymhwysedd datblygu economaidd Cymru yn cael ei barchu ac nad yw Cymru'n colli ceiniog o ganlyniad i Brexit.

Hyd yma, nid oes unrhyw fanylion penodol am y cynigion ar gael, ond gobeithio y bydd cyfarfod rhwng swyddogion Llywodraeth Cymru a Llywodraeth y DU ddechrau mis Medi yn cychwyn deialog ystyrlon.

Argymhelliad 6: Rydym yn argymhell y dylai Llywodraeth Cymru - ar y cyd â'r Gweithgor Addysg Uwch - gyhoeddi unrhyw waith a gynhaliwyd hyd yn hyn wrth adolygu ei strategaeth mewn perthynas ag ymchwil ac arloesi yn y sector addysg uwch i ystyried goblygiadau Brexit yn y maes hwn.

Cyhoeddwyd Adolygiad Reid gan Lywodraeth Cymru ar 6 Mehefin. Gwnaeth Reid dri argymhelliad: y dylai Llywodraeth Cymru gynyddu gwelededd a dylanwad ymchwil Cymru drwy greu Swyddfa Ymchwil ac Arloesi newydd yn Llundain; y dylai Llywodraeth Cymru

gryfhau sylfaen ymchwil Cymru a galluogi ymchwilwyr Cymru i ddenu cyfran fwy o gyllid ar draws y DU drwy weithredu argymhellion Diamond ar gyfer cyllid ymchwil yn ymwneud ag ansawdd a chreu Cronfa Dyfodol Cymru yn benodol i annog ymchwilwyr Cymru i ennill cyllid o'r tu allan i Gymru; ac y dylai Llywodraeth Cymru gynyddu gwelededd, cysondeb ac effaith ymchwil ac arloesi yng Nghymru drwy greu un brand unigol ar gyfer ei gweithgareddau arloesi. Mae'r argymhelliad cyntaf yn mynd rhagddo. Mae Llywodraeth Cymru yn parhau i ystyried ei hymateb i ail a thrydydd argymhelliad Reid.

Argymhelliad 7: Rydym yn argymhell fod Llywodraeth Cymru yn nodi yn ei hymateb i'n hadroddiad sut mae'n bwriadu gwario'r dyraniadau canlyniadol a ragwelir fydd yn codi o wario arian ar lefel y DU i baratoi ar gyfer Brexit ac yn egluro a fydd y rhain yn cael eu neilltuo ar gyfer cefnogi gweithgareddau mewn perthynas â Brexit yng Nghymru.

Drwy ein Cronfa Bontio Ewropeaidd gwerth £50m rydym hefyd yn darparu cymorth ariannol yn uniongyrchol i helpu rhanddeiliaid i baratoi ar gyfer Brexit. Mae hyn yn cynnwys cefnogaeth i'n sectorau amaethyddiaeth a physgodfeydd gan gynnwys £2.15 miliwn ar gyfer datblygu'r sector cig coch yng Nghymru, £150,000 i helpu i ddarparu pecyn cymorth Brexit i bob un o'r 22 awdurdod lleol yng Nghymru, £3.5m ar gyfer rhaglen sy'n cael ei rhedeg gan brifysgolion Cymru i ysgogi partneriaethau rhyngwladol a hyrwyddo Cymru fel cyrchfan i astudio ar ôl Brexit, a £200,000 i helpu'r sector gofal cymdeithasol yng Nghymru gydag ymchwil i'r ffordd y gallai proses Brexit effeithio ar y gweithlu a helpu'r sector i gynllunio ar gyfer unrhyw ganlyniadau posib.

Ers i'r DU bleidleisio dros ymadael â'r UE ar 23 Mehefin 2016, mae Llywodraeth Cymru wedi bod yn gwneud popeth o fewn ei gallu i sicrhau Brexit llyfn a llwyddiannus i Gymru. Ymysg ein camau i reoli'r gwaith hanfodol hwn, roedd creu Tîm y Trefniadau Pontio Ewropeaidd i roi arweiniad strategol a chydlynu safbwynt Llywodraeth Cymru ar Brexit, gan ganolbwyntio ar bolisi, negodiadau paratoi a deddfwriaeth. Mae'r Tîm wedi gweithio'n agos gyda thimau polisi ac eraill ar draws y sefydliad i gefnogi Gweinidogion wrth ddiogelu a hyrwyddo buddiannau Cymru.

Mae Brexit yn creu symiau sylweddol o waith newydd mewn meysydd fel cywiro a diwygio deddfwriaeth yn ogystal â mynnu gallu newydd mewn meysydd fel polisi gwledig a masnach a fydd yn ein galluogi i weithredu'n llwyddiannus yn y byd ar ôl Brexit. Hyd yma, rydym wedi rheoli'r gwaith heriol hwn yn bennaf drwy ail flaenoriaethu adnoddau yn fewnol, gan symud staff profiadol i rolau penodol Brexit. Recriwtiwyd staff ychwanegol yn allanol i weithio mewn swyddi Brexit yn ymwneud â'r amgylchedd a materion gwledig, a bydd cam pellach o recriwtio allanol ac aildrefnu mewnol yn dechrau dros yr wythnosau nesaf.

Yn gywir

CARWYN JONES